

●● Näkyvyys kuntoon! ●●

Valoisana vuodenaikana auton ajovalojen merkitys on tulla nähdä. Kun ympärivuorokautinen valopakko tuli aikoinaan voimaan Ruotsissa ja Suomessa, maahan saapuvat automatkailijat kummastelivat ja jopa naureskelivat tuolle tavalle pitää valoja "turhaan" päällä. Sittenkin ajovalopakko on otettu käyttöön useissa Euroopan maissa ja valojen automaattinen kytkytyminen käynnistyksen jälkeen on yleistynyt varsinkin eurooppalaisissa autoissa.

Nyt elämme jälleen vuodenaikaa jolloin auton valot ovat tärkeät paitsi näkymisen, myös näkemisen kannalta. Pimeät illat ja aamut, lumeton, sateinen asfaltti ja samaan aikaan lisääntyvä hirvien ja muiden villieläimien liikkuminen lisäävät merkittävästi onnettomuuksien ja ajovirheiden riskejä. Niinpä kaikki näkemisen apukeinot tulee käyttää täysimääräisesti hyväksi.

Uusienkin autojen ajovalojen tehoissa käytännön ajotilanteissa on jopa hämmästyttävän suuria eroja, jotka tietenkin korostuvat vaikeissa olosuhteissa. Pääsääntöisesti autojen omat ajovalot ovat normaalisti riittävät. Valojen tehohan on vastaantulevan liikenteen häikäistymisvaaran vuoksi rajoitettu. Valojen nimellisteho ei siten voida lisätä rikkomatta lakia. Ylisuuria ajovalopolttimoita on tunnetusti saatavana, mutta ne on tarkoitettu erikoiskäyttöön ja niiden kestoikä saattaa olla hyvin rajallinen. Suurin haitta niiden käytöstä on kuitenkin (mahdollis-

ten sakkujen lisäksi) auton valonheittimen lasin tai heijastinpinnan vahingoittuminen ylitheoisen lampun kehittämän lämmön takia.

Lamppujen valmistajat ovat jatkuvasti kehittäneet uusia materiaaleja ja valmistusmetodeja joilla sallitun nimellistehon puitteissakin on lamppujen valovoima ja etenkin niiden tuottaman valon sävy saatu auttamaan näkemistä. Ihmisen silmän väriherkkyys toimii pimeässä eri tavalla kuin päivänvalossa, joten päivänvaloa jäljittelevä valon sävy ei pimeässä olekaan paras vaihtoehto, vaan päivänvaloa "kovempi" sävy.

Varaosaliikkeiden valikoimissa on suuri valikoima ajovalolamppuja joiden lisätehoksi väitetään erilaisia prosentteja. Niiden hankkiminen on perusteltua mikäli haluaa hyödyntää auton vakiovalojen tehon mahdollisimman tarkoin. Erikoispolttimot ovat luonnollisesti kalliimpia kuin standardituotteet – onhan niiden hehkulankojen valmistuksessa useimmiten käytetty kalliimpia materiaaleja ja lamppujen tuotekehittely maksaa summia, joihin on yleensä varaa vain suurimmilla lamppujen valmistajilla.

Erikoislamppujen hankinnassa on kuitenkin pidettävä mielessä muutamia seikkoja:

Mitä kalliimmista lampuista on kyse, sitä nopeammin markkinoille tulee kopioituja tuotteita, jotka usein vain muistuttavat ominaisuuksiltaan kyseisiä erikoislamppuja.

Toiseksi on pidettävä mielessä, että hehkulankaan perustuvan polttimon valovoima ja kestoikä on

aina kompromissin tulos. Mitä kirkkaampi valo, sitä lyhyempi polttoikä. Lisäksi lampun hehkulangan kesto on vaikuttaa äärimmäisen, joka on aina vallitsevana ajoneuvoissa. Kun monissa nykyisissä autoissa ajovalolampun vaihto voi merkitä jopa usean tunnin työtä ja työkalujen käyttöä, on lampun käyttöikä usein jopa valotehoa tärkeämpi valintaperuste.

Markkinoilla onkin paitsi valoteholtaan ja valon värisävyiltään erilaisia, myös kestoikänsä toisistaan poikkeavia lamppuja. Kestoikänsä huippua edustanee Osramin ympärivuorokautiseen käyttöön kehittämä Light@Day -lamppu, jolle suomalainen maahantuojia tarjoaa 30 000 km, eli käytännössä pisimpien huoltovälien pituisen takuun.

Ajovalolamppujen kesto riippuu paitsi käytettävien lamppujen laadusta, myös auton sähköjärjestelmän kunnosta. Mikäli valoille tulevan jännitteen säätelyjärjestelmä syöttää lampulle vähänkään liian suurta jännitettä, lyhenee lamppujen käyttöikä jyrkästi. Niinpä

valoille tuleva jännite kannattaa tarkistuttaa aika-ajoin ja varsinkin silloin kun ajovalolamppujen vaihtotarve tuntuu liian tiheältä. Jännitteessä on automerkkien ja -mallien välisiä pieniä eroja jo uutena.

Yksittäisten valojen tehoa voidaan siis lisätä käyttämällä parempia (ja kalliimpia) lamppuja. Nimellisteho ei voida lain puitteissa lisätä. Sen sijaan voidaan lisätä valojen määrää asentamalla auton keulalle lisävaloja. Suomessa on sallittua vain kaukovalojen lisääminen, joidenka hyöty vastaantulevan liikenteen vuoksi on vilkkaasti liikennöidyillä teillä hyvin rajallinen. Myös ns. sumuvalot ovat sallittuja, mutta niiden käyttö on sallittu vain huonoissa sääolosuhteissa ja niiden lyhyen valokuvion tuoma lisähyöty on merkittävää vain pienillä nopeuksilla ajettaessa.

Ensisijaisesti kannattaa siis huolehtia auton omien ajovalojen ja niissä käytettävien lamppujen kunnosta ja laadusta.

Uudemmissa autoissa perinteisten hehkulamppujen tilalla saattaa

olla kaasupurkauslamppuja. Niiden kestoikä on tuntuvasti perinteisiä hehkulamppuja pidempi. Niiden teho alenee asteittain, joten nekin on ehdottomasti vaihdettava pareittain.

Muistilista valojen huoltoon:

1. Tarkista umpioiden kunto. Ovatko umpioiden lasit ja heijastinpinnat ehjät ja kirkkaat? Rikkoutunut tai tummunut umpio kannattaa uusia heti.
2. Ovatko ajovalopolttimet kunnossa sekä lähivalojen, että kaukovalojen osalta? Mikäli lamput ovat olleet hyvin pitkään käytössä, kannattaa ne vaihtaa ajoissa vaikka ne vielä toisivatkin. Lamput ovat kuluvia osia.
3. Tarkista että vasemman ja oikean ajovalon valovoima ja valon väri ovat samanlaisia. Lamput tulisi aina vaihtaa pareittain.
4. Ovatko valot mielestäsi heikkotehoiset? Kokeile erikoislamppuja.
5. Mikäli mahdollista, testaa volttimittarilla valoille tulevan jännitteen taso. Mikäli lamppujen kestoikä tuntuu lyhyeltä, on tämä erityisen tärkeää.
6. Pidä varalampupari autossa mukana, myös takavalojen ja vilkun varalampuja kannattaa pitää varalta mukana. Joskus niitä kuitenkin tarvitaan.